

Η μουσική στην ελληνική αρχαιότητα

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε το πρώτο μέρος της διάλεξης του Καθηγητή του τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών Στέλιου Ψαρουδάκη με θέμα: Μαρτυρίες για μουσική δραστηριότητα στον ελλαδικό χώρο από τη Νεολιθική έως και τη Γεωμετρική εποχή.

Κατά την ομιλία αναπτύχθηκε ιστορικομουσικολογικά (θεωρητικά) το θέμα, ενώ συστηματική (πρακτική) προσέγγιση θα γίνει στο δεύτερο μέρος που θα λάβει χώρα την επόμενη εβδομάδα. Έγινε αναφορά στα αρχαιότερα μουσικά ευρήματα στον ελλαδικό χώρο τα οποία ανάγονται στην 6η χιλιετία πΧ, στη Νεολιθική εποχή. Πρόκειται για οστέινα πνευστά, μάλλον της κατηγορίας του φλάουτου (άγλωσσα).

Από την περίοδο της χαλκοκρατίας στο Αιγαίο, μαρτυρούνται, στις μεν Κυκλάδες, ένα είδος τριγωνικής άρπας, ένα είδος διπλού αυλού και η πολυκάλαμος σύριγξ, στη δε Μινωική Κρήτη, μία μεγάλων διαστάσεων οκτάσχημη, επτάχορδη λύρα, ο έλυμος αυλός, ίσως ένα μικρότερο είδος λύρας, η πεταλοειδής, καθώς και το σείστρο.

Στη Μυκηναϊκή Ελλάδα απαντούν και τα δύο προαναφερθέντα είδη λύρας, ενώ διαθέτομε και εικονογραφία σχετική με τον χορό και τον θρήνο. Η πεταλοειδής λύρα εντοπίζεται και στην Κύπρο, μαζί με ένα, ανατολικής προελεύσεως, τριγωνικό είδος άρπας. Στη Γεωμετρική Ελλάδα η πεταλοειδής λύρα και ο διπλός αυλός είναι τα δύο κυρίαρχα όργανα. Ο Όμηρος, επί πλέον, κάνει αναφορές στην σύριγγα και την σάλπιγγα και κατονομάζει μουσικούς, μουσικές μορφές και μουσικές περιστάσεις.

Κυρίαρχες μουσικές φόρμες και σημαντικότερα μουσικά όργανα από τον 7ο πΧ αιώνα και εξής: Καθ' όλη τη διάρκεια της αρχαιότητας, οι Έλληνες έδειξαν ιδιαίτερη προτίμηση στις νυκτές λύρες (φόρμιγξ, κιθάρα, χέλυσ, βάρβιτος) και στον (διπλό) αυλό. Ευρεία χρήση έχουν και τα κρουστά (τύμπανα, κύμβαλα, κρόταλα). Αν και ήδη από την Αρχαϊκή εποχή θα κάνουν την εμφάνισή τους οι άρπες, το όργανο ποτέ δεν θα αποκτήσει κύρος. Την ίδια τύχη φαίνεται να είχαν και τα σχετικά όψιμα λαουτοειδή (πανδουρίς) και οπλαγίαυλος. Η παμπάλαιη σύριγξ θα εξελιχθεί στα Ελληνιστικά χρόνια στηνύδραυλι.

Από πολύ νωρίς στην Αρχαϊκή εποχή εδραιώνονται οι μουσικές μορφές: ο παρακλητικός ή ευχαριστήριος παιάν προς τον θεό, τα λατρευτικά είδη ύμνος, προσόδιον, παρθένειον, οι εκτεταμένες, αγωνιστικού επιπέδου, συνθέσεις νόμος και διθύραμβος, καθώς και το πολυσύνθετο δράμα (τραγωδία, κωμωδία, σάτυρος). Στη σφαίρα του κοσμικού, το ρεπερτόριο περιέχει τον γαμήλιο υμέναιος, τον αθλητικό επίνικος, καθώς και εμβατήρια, εγκώμια, σκόλια κ.ά.